

ОЦІНКА СТАНУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ ТА ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

EVALUATION OF THE STATE OF HOTEL BUSINESS AND INDUSTRY OF TOURISM: REGIONAL ASPECTS

УДК 338.48-043.86(477.73)

Обозна А.О.

к.е.н., декан факультету менеджменту і бізнесу
Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу
Київського університету культури
Шабельник Н.М.

викладач кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтв

Плахотний В.С.

магістр
Київський університет культури

У статті проведено аналіз сучасного стану готельного бізнесу та туристичної сфери Миколаївської області; надано статистичні дані кількості засобів розміщення, кількості відпочиваючих; розглянуто недоліки та визначено тенденції та перспективи розвитку готельної та туристичної галузі на сучасному етапі.

Ключові слова: індустрія гостинності, туризм, туристи, курортні зони, засоби розміщення, готельний бізнес, потенціал регіону.

В статье проведен анализ современного состояния гостиничного бизнеса и туристической сферы Николаевской области; представлены статистические данные количества средств размещения, количества отдыхающих; рассмотрены недостатки и определены тенденции и

перспективы развития гостиничной и туристической отрасли на современном этапе.

Ключевые слова: индустрия гостеприимства, туризм, туристы, курортные зоны, средства размещения, гостиничный бизнес, потенциал региона.

The article analyzes the current state of the hotel business and tourist sphere of the Mykolaiv region; statistical data on the number of accommodation facilities, number of vacationers; the disadvantages were considered and the trends and prospects for the development of the hotel and tourism industry at the present stage were determined.

Key words: hospitality industry, tourism, tourists, resort areas, accommodation facilities, hotel business, region's potential.

Постановка проблеми. Потенціал регіону Миколаївської області має перспективу розвитку туристичного та готельного сегменту, але необхідне вироблення індивідуальних підходів до розроблення стратегій розвитку у зазначених галузях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку готельного та туристичного бізнесу присвячена увага багатьох вітчизняних та закордонних авторів, таких як Л.Г. Агафонова, Е.В. Александрова, А.Б. Брутман, В.М. Зайцева, О.І. Кочерга, С.С. Ткачова, Дж. Уокер, Л.М. Яцун та інші. У своїх дослідженнях учені розглядають питання щодо конкуренції у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, управління якістю готельних послуг, а також аналізують причини, які впливають на розвиток туристичної галузі в регіонах.

Миколаївська область є привабливою для відпочинку туристів з України та з-за кордону в готельно-ресторанних закладах цієї області.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження перспективи розвитку індустрії гостинності та оцінювання якості задоволення потреб споживачів у Миколаївській області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відпочинок у Миколаївській області – це піщані пляжі чорноморських курортів, тихі лимани і гранітні ущелини степових річок, лікувальні грязі Тилігульського і Бейкушського лиманів, заповідні лісові урочища й унікальні історичні пам'ятники.

За даними Відділу з питань молоді та туризму управління молоді та спорту Миколаївської обласної державної адміністрації, протягом літнього оздоровчо-туристичного сезону 2017 року в Миколаївській області було зареєстровано близько 210 тисяч

осіб організованих туристів та відпочивальників. У 2018 році очікується їх збільшення на 10% [10].

Також варто відзначити, що серед туристів найбільш поширені екскурсійні поїздки (одна доба), тури вихідного дня (2-3 дні), відпочинок на морському узбережжі (до 10 днів) та дитяче оздоровлення, з огляду на специфіку регіону як дитячої оздоровниці (14-21 днів) [10].

Миколаївську область найбільше відвідують гості з Київської, Львівської, Харківської, Закарпатської, Дніпропетровської та Кіровоградської областей. Серед закордонних туристів до Миколаївщини найбільше приїздять із Білорусії, Молдови, Грузії, Німеччини, Китаю, Польщі, США, Великої Британії, Італії, Чорногорії та ін. [10].

Курорти Чорноморського узбережжя Миколаївської області [7]:

Коблево.

Коблево – найбільший курорт на Чорноморському узбережжі Миколаївської області. Понад сотні пансіонатів та будинків відпочинку. Відпочинок у Коблево славиться своєю різноманітністю, це кращий вибір для молодих і активних людей. Відомий бурхливим нічним життям: ресторанами, дискотеками, нічними клубами з шоу-програмами. Діє два аквапарки, дельфінарій, родео-шоу, прокат водних мотоциклів, дельтапланів та ін.

Останнім часом готелі у Коблево активно розвивають конференц-сервіс та надають послуги ділового туризму. Великою популярністю користується дегустаційний зал одного з кращих винних заводів України «Коблево».

Очаків.

Очаків – кліматичний курорт. Санаторії і будинки відпочинку Очакова – чудовий вибір

для сімейного відпочинку. Піщані пляжі Чорного моря мають полого дно і тягнуться вздовж всього узбережжя. Узбережжя цікаве унікальними природними об'єктами – піщаними косами, мальовничими обривами, балками, мілководними затоками, озерами і солончаками. Саме місто багате на пам'ятки – музей Суворова, залишки турецької фортеці Ачикале.

Рибаківка.

Рибаківська курортна зона спеціалізується на дитячому й сімейному відпочинку. Поєднання настоящего на травах степового аромату з диханням Чорного моря створює прекрасну оздоровлюючу атмосферу. З часів Радянського Союзу тут діють десятки дитячих таборів та баз відпочинку. Всі пансіонати розташовані близько до моря.

Кінбурнська коса.

Унікальна територія, яка не має аналогів в Україні. Півострів, що обмивається з півночі Дніпро-Бузьким лиманом, із заходу – Чорним морем, з півдня – Ягорлицькою затокою. Загальна довжина берегової лінії становить 71 кілометр. Лісові масиви – залишки геродотівської Гілеї – чергуються з ділянками недоторканого степу. На десятках дрібних озер і заток збираються до півмільйона водоплавних птахів. Активно розвивається «зелений» туризм. А віднедавна на Кінбурнській косі почали приймати гостей і цілком комфортабельні готелі з традиційним рівнем курортного сервісу.

Зі збільшенням загальної кількості туристів у регіоні суттєвий розвиток одержала галузь туризму та основний її складник – готельний сектор. Засоби розміщення туристів посідають одне з перших місць у формуванні туристичної інфраструктури, бо якість проживання та відповідне обслуговування впливають на рівень туристичного сервісу. Готельна індустрія приносить значні грошові надходження. Вітчизняна готельна галузь

є невід'ємним складником світового готельного господарства.

Відповідно до міжнародної класифікації, різноманітність засобів розміщення не обмежується готелями та закладами готельного типу. Подібні послуги надаються оздоровчо-лікувальними закладами, закладами відпочинку, оздоровчими таборами, туристичними транспортними засобами (круїзні судна, туристичні потяги), кемпінговими комплексами тощо. Проте в останніх розміщення є другорядною послугою, спеціалізуються ж вони на оздоровленні, лікуванні, організації екскурсій, відпочинку та інших видах діяльності.

В останні десятиліття суттєво диверсифікували набір послуг, почали з'являтися нові види готельних закладів: ризот-готелі, бутік-готелі, готелі клубного типу тощо, але основною послугою, на наданні якої вони спеціалізуються, є розміщення [5].

Нині в області діють 271 колективний засіб розміщення на майже 30 тисяч місць (табл. 1). Це – готелі, пансіонати, бази відпочинку тощо.

В області діють 2020 підприємств ресторанного господарства, з них: кафе, закусточних, буфетів (кіосків), літніх майданчиків – 1508, барів – 297, ресторанів – 44, їдалень – 171 [4].

У сезон морські курорти Миколаївській області приймають близько півмільйона туристів і відпочивальників. Сьогодні тут можна вибрати пансіонат, готель або базу відпочинку на будь-який смак, вимоги до комфорту і рівень цін [7].

За інформацією, опублікованою Головним управлінням статистики в Миколаївській області, кількість колективних засобів розміщення становить [8]:

Як видно зі статистичних даних (табл. 2), в 2016 році була найменша кількість готельних господарств, у 2017 році відзначається тенденція зростання готельного ринку завдяки поступовому відновленню росту економіки регіону та помітному

Таблиця 1

Колективні засоби розміщення

	Кількість колективних засобів розміщення			Кількість місць			Кількість осіб, що перебували у колективних засобах розміщення		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі у		усього	у тому числі у	
		готелів та аналогічних засобів розміщення	спеціалізованих засобів розміщення		готелях та аналогічних засобах розміщення	спеціалізованих засобах розміщення		готелях та аналогічних засобах розміщення	спеціалізованих засобах розміщення
2011	283	70	213	32742	2595	30147	205412	90464	114948
2012	300	82	218	32359	2430	29929	217470	87484	129986
2013	316	93	223	32649	3046	29603	201736	73802	127934
2014	315	89	226	32442	2878	29564	173686	70370	103316
2015	287	66	221	31644	2726	28918	186710	76005	110705
2016	261	74	187	28851	2786	26065	211651	91854	119797
2017	271	79	192	29229	3332	25897	209681	92750	116931

* За даними Головного управління статистики в Миколаївській області

Санаторно-курортні та оздоровчі заклади

	Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії-профілакторії		Будинки і пансіонати відпочинку		Бази та інші заклади відпочинку	
	Всього	у них ліжок, тис.	Всього	у них ліжок, тис.	всього	у них місць, тис.	всього	у них місць, тис.
2011	13	4,6	6	0,6	14	3,5	172	21,7
2012	11	4,2	6	0,7	15	3,3	186	21,7
2013	10	3,9	6	0,7	14	3,0	193	22,0
2014	10	3,9	6	0,7	13	2,7	197	22,3
2015	10	3,7	5	0,6	11	2,0	195	22,6
2016	9	3,5	5	0,6	10	2,1	163	19,8
2017	9	3,5	5	0,6	11	2,4	167	19,4

* За даними Головного управління статистики в Миколаївській області

покращенню ділових настроїв, яка продовжується і в 2018 році.

На жаль, з початком загострення конфлікту на Сході кількість туристів істотно знизилася, а іноземні туристи побоюються приїжджати на відпочинок. Але 2017 рік став переломним, і туристичні потоки набирають обертів (табл. 3).

Таблиця 3

Туристичні потоки

Роки	Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами	Із загальної кількості туристів (осіб):		
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи
2011	27934	3973	8479	15482
2012	20375	4179	9290	6906
2013	19003	5108	9362	4533
2014	9148	-	7582	1566
2015	7464	-	6631	833
2016	9023	-	8369	654
2017	11805	9	10994	802

* За даними Головного управління статистики в Миколаївській області

Висновки з проведеного дослідження. Миколаївська область має достатні природно-географічні та суспільно-географічні туристсько-рекреаційні ресурси. Область, з огляду на її географічне положення, природо-ресурсний потенціал, має наявні туристсько-рекреаційні ресурси. Але дослідження дають змогу дійти висновків, що туристичні потоки Миколаївської області мають щорічну тенденцію до зменшення. Тому очевидно, що потрібно підвищувати національну свідомість та інтерес до туристичної спадщини, ефективно реалізовувати державну соціальну політику та максимально стимулювати всебічне використання підприємствами туристичних ресурсів Миколаївщини і переваг місця розташування.

Фінансової уваги з боку держави потребує розвиток готельно-туристичної інфраструктури,

охорона пам'яток, музейна безпека, розвиток рекламно-інформаційного забезпечення індустрії. Саме за таких умов туризм може стати джерелом величезних прибутків та основою розвитку економіки Миколаївської області [4].

Основними проблемами, котрі сповільнюють розвиток готельного господарства, є: недостатність готельних підприємств, їх недосконала структура, низький рівень популяризації нашої країни як місця туристичної дестинації, обмеженість спектру послуг та переважно низький рівень якості послуг. Крім того, нестабільна загальноекономічна та соціально-політична ситуація в Україні зменшують потоки інвестиційного капіталу, що стримує стрімкий розвиток готельного господарства [6].

Дослідження показує, що за останні роки відсутні показники позитивного зростання кількості туристів, що відвідали об'єкти нашого регіону, отже, у цієї сфери повинні бути додаткові напрями стимулювання діяльності.

Серед основних причин гальмування розвитку галузі слід відзначити:

- недосконалість системи державного регулювання туристичної діяльності;
- високий рівень податків;
- низький рівень інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму;
- невідповідність туристичних закладів міжнародним стандартам;
- недостатнє забезпечення туристичної галузі кваліфікованими спеціалістами;
- вкрай незадовільний стан транспортної інфраструктури;
- низьку поінформованість потенційних споживачів туристичного продукту.

Для забезпечення ефективності функціонування туристичної галузі необхідно здійснити низку заходів, таких як [4]:

- розвиток та впровадження фінансово-економічних механізмів для стимулювання туристичної діяльності;
- залучення інвестицій;

- підготовка кваліфікованих спеціалістів;
- розвиток інфраструктури, в тому числі транспортно-забезпечення;
- створення та реалізація програм із захисту довкілля та культурної спадщини;
- рекламно-інформаційна підтримка.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. К.: Знання України, 2002. 351 с.
2. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навчальний посібник. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. 311 с.
3. Менеджмент туристичної індустрії: Навч. Посібник/ І. М. Школа, М. М. Ореховська, І. Д. Козляк та ін.; За ред. І. М. Школи. Чернівці: Зелена Буковина, 2003. 661с.
4. Мазурок М.Ю. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції

розвитку туризму». Частина II. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. 145 с. С.60-62.

5. Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андрєєва Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. Навчальний посібник: Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. 304 с.

6. Кучер Д.Б. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.

2012. Випуск 1. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kucher2.htm

7. Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області. URL: <http://www.rtp.com.ua/uk/nikolaev/9/turyzm-i-vidpochynok-u-mykolayivskiy-oblasti-kurorty-i-pryrodni-parky.html>

8. <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/> Головне управління статистики в Миколаївській області.

9. Миколаївська обласна державна адміністрація. URL: http://www.mk.gov.ua/ua/oda/order/?doc_id=15551

10. URL: <https://mk.depo.ua/ukr/nikolaev/namikolayivschini-gotyuyutsya-priynyati-bilshe-turistiv-nizhtorik-20180529781644> – DepoМиколаїв.

ІСТОРИЧНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ МИКОЛАЇВСЬКОЇ КУХНІ: РЕГІОНАЛЬНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

HISTORICAL AND NATIONAL PRECONDITIONS OF THE EXCLUSION AND FUNCTIONING OF MYKOLAIV KITCHEN: A REGIONAL ASPECTS

УДК 338.48-043.86(477.73)

Обозна А.О.

к.е.н., декан факультету менеджменту і бізнесу, Миколаївський факультет менеджменту і бізнесу Київського університету культури

Шабельник Н.М.

викладач кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв

У статті розкрито тенденції розвитку кулінарних традицій населення Миколаївської області; проаналізовано вплив національностей, які проживають на цій території, на місцеву кухню та стан кулінарних уподобань жителів Миколаївщини на сучасному етапі.

Ключові слова: українська кухня, болгарська кухня, вірменська кухня, єврейська кухня, корейська кухня, польська кухня, грецька кухня, миколаївська кухня, історичні передумови, регіональний аспект.

В статье раскрыты тенденции развития кулінарных традиций населения Николаевской области; проанализировано влияние национальностей, проживающих на этой территории, на местную кухню, и состояние кулінарных предпочтений

жителей Николаевщины на современном этапе.

Ключевые слова: украинская кухня, болгарская кухня, армянская кухня, еврейская кухня, корейская кухня, польская кухня, греческая кухня, николаевская кухня, исторические предпосылки, региональный аспект.

The article reveals the tendencies of development of culinary traditions of the population of Mykolaiv region; the influence of nationalities living on this territory on the local cuisine, and the state of culinary preferences of the inhabitants of Mykolaiv region at the present stage are analyzed.

Key words: Ukrainian cuisine, Bulgarian cuisine, Armenian cuisine, Jewish cuisine, Korean cuisine, Polish cuisine, Greek cuisine, Nicholas cuisine, historical background, regional aspect.

Постановка проблеми. Багатонаціональна Миколаївщина готує дуже багато страв за різноманітними рецептурами, беручи за основу національну українську кухню. Але питанню, що являє собою саме миколаївська кулінарія, приділено мало уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню розвитку традицій української кухні та південного регіону присвятили свої роботи

Н. Абельмас, В. Доцяк, Л. Артюх, Г. Дубовіс, Ю. Карпенко, А. Мазаракі, С. Павлюк, Н. Полонська-Василенко та інші.

Миколаївська область є привабливою для відпочинку туристів та дає можливість закладам ресторанного господарства вносити в меню більше популярних страв національних кухонь регіону і суто миколаївської кухні та впроваджувати нові сучасні рецептури для залучення більшої кількості гостей.